

ÜNİVERSİTELERİN GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMLERİ'NDE VERİLEN EĞİTİM NİTELİKLİ MÜZİK ÖĞRETMENİ YETİŞTİRMEK İÇİN UYGUN VE YETERLİ MİDİR? *

†Prof. Hilal DİCLE

*1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze
Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi
SDÜ, 7-10 Nisan 2004, Isparta

Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri son yıllarda gerçekten de eğitim sorunlarına bir hayli önem vererek ulusal ya da uluslararası sempozyumlar düzenliyor ve eğitimcilerin görüşlerine ya da yaptıkları araştırmaların duyurulmasına olanak sağlıyorlar. Örneğin yakın geçmişte uluslararası sempozyumlardan birisi 2001'de Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenmişti.. Diğeri de 2002'de Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen bir kongre idi ve yalnız Müzik Kültürü ve Eğitimi konu alıyordu. Ayrıca diğer üniversitelerde de Müzik Eğitimi konu alan ve ilgili bölümlerce düzenlenen sempozyumlar da var ve şu an bunlardan birinde bulunuyoruz Ancak, sempozyumların ana temaları hiç değişmedi. Bunlar “ Müzik Eğitimi” “Çağdaş Müzik Eğitimi” gibi “Öğretmen Yetiştirme” gibi temalardır. Demek oluyor ki müzik eğitimcilerini sürekli rahatsız eden konular bunlardır ve bir araya gelerek bunları konuşma ihtiyacı duymaktadırlar. Doğal olarak bu konuların konuşulacağı en uygun platform da bu sempozyumlardır. Yalnız bütün bu iyi niyetle sarf edilen emek ve çabaların sonunda bu güne kadar sempozyumlardan, müzik eğitiminin daha etkin yapılabilmesi ve daha nitelikli müzik öğretmeni yetiştirme konuları bağlamında bir fayda sağlanamadığı da ortadadır. Bunu biraz açarsak şu sonuca varırız: Bu güne kadar hiçbir bilimsel toplantıda sunulan bir araştırma sonucu veya hiçbir öneri uygulama safhasına sokulmamış, ancak sempozyum kitaplarının (o da eğer basılmış ise) sayfaları arasında kalarak aradan birkaç yıl geçtikten sonra unutulmaya mahkum olmuştur. Epey bir emek sonucu ortaya çıkan bu çalışmalar ancak başkası bir çalışma yaparken aranıp bulunup kaynak gösterilmeye, bir de akademik kariyer yapmanın sonucu olarak bir üst statüye geçebilmenin şartlarından olan dosya düzenleme ve jüriye sunma faaliyetlerinde önem kazanmıştır. Hakemli hakemsiz dergilerde yayınlanan makalelerin akıbeti de daha farklı değildir. Bu bildirilerin, makalelerin veya yapılan araştırmaların bir kısmı gerçekten değerli ve uygulanabilirlerdi olumlu sonuçlar yaratacak gibi göründükleri halde hiçbiri de uygulanmamaktadır.

Demek oluyor ki bu bilimsel toplantıların ne yazık ki eğitime bir katkıları olamıyor. Oysa ki insanlar bu amaçla düşünüyor, fikir üretiyor ve bunu diğer meslektaşlarıyla paylaşmak istiyor.Sonuçta bu toplantılar paylaşımdan öteye bir yarar sağlamıyor. Demek ki öğretim elemanları daha üst kademelerde düşüncelerini kabul ettirmekte ya etkili olamıyorlar ya da böyle bir yetkileri yok. Sonuç olarak da bizler her biraraya gelişimizde eğitimin yeterli olamadığından,öğrenci düzeyinin her yıl biraz daha düşüşünden bahsediyoruz ve konu o noktada kalıyor.

Halbuki,ülkemizde genel olarak eğitimin,özelde de müzik eğitiminin pek çok yanlış ve eksik uygulamaları olduğu bilinmektedir. Mevcut yapı üstündeki bir takım düzeltmeler veya yeniden yapılanma olduğu sanılarak dayatılan uygulamaların sorunu çözmeye yeterli olmadığı görülmektedir. Mevcut duruma tepkiler gayri resmi olarak tabii ki gelmekte, hepimizin bildiği gibi bunlar günlük konuşmalar içinde yer almaktadır. Doğal olarak bunun herhangi bir düzelmeye katkısı olamayacağı açıktır. Bu güne kadar bilebildiğim tek resmi tepki 1 Kasım 2003 tarihinde Malatya İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü tarafından düzenlenen Müzik Eğitimi ASD/ABD Başkanları Toplantısıdır. Bu toplantıda yapılan öneriler ve alınan kararların, bölümler nezdinde ne derece benimsenip uygulandığı ve YÖK'e bildirilmesi gerekenlerin de bildirildi ise nasıl bir tepki ile karşılandığı konusunda bilgi sahibi değiliz.

Doğruyu söylemek gerekirse hemen hiçbirimiz mevcut durumdan memnun değiliz, programları eleştiriyoruz,öğrencilerin çalışmalarını beğenmiyoruz, çoğunun yetenekli olmadığını düşünüyoruz, giriş sınavlarını eleştirenlerimiz var. Bütün bunların bir araya gelmesi sonucunda da zaman zaman mesleğimizden soğuduğumuzu, motivasyonumuzu kaybettiğimizi dile getiriyoruz.

Yaptığımız tek şey elimizdeki ders programlarında adı ve saatleri belirtilmiş derslerimizi yapmak, birkaç yılda bir de çağdaş eğitimde gerekli olduğunu düşünerek bazı yeni dersleri gereksiz görülenlerin yerine alarak programda bir iyileştirme yapılabildi mi acaba diye düşünmektir. Neyse ki bir

† M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi G.S.E.B. Müzik Eğitimi A.B.D. Öğretim Üyesi

zaman sonra bu derslerin pek de yararlı olmadığı anlaşılırsa, yerlerine yenilerini koyabilme yetkimiz vardır. Bir nevi deneme yanılma yoluyla doğruyu bulmaya çalışıyoruz. Ders programlarında değişiklikler yapılması elbette ki doğaldır. Ve bu eğitimde bulunan öğrenci topluluğunun hazır bulunmuşluğu, gereksinimleri ve hepsinden önemlisi müzik öğretmeni olacak öğrencilerimize dört yıllık öğrenimlerinin sonunda neler kazandırmamız ve bunun sınırlarının ne kadar olması gerektiği konusunu açıkça belirleyebilmeliyiz.

Şu anda üniversitelerin G.S.E.B. Anabilim Dallarında uygulanmakta olan ders programlarının, bu sınır net ve anlamlı bir biçimde çizilmemiş olduğu için, kendi içinde tutarlı görünse de, günün ihtiyacını giderecek müzik öğretmeni tipini yetiştirmeye elverişli olduğunu düşünmemekteyim. Sorunlar elbette tek bir program ya da öğretmen modeli sorunu değildir. Eğer aksayan noktalar varsa bunların sebepleri de kaynakları da ayrıdır. Bu nedenle bildirimde tek bir soruna bağlanıp kalarak diğerlerini gözardı etmeyi düşünmedim. Bu bildirin ana fikri benim ve diğer meslektaşlarımızın sorun olarak dikkatimizi çeken noktaların toplu halde gözler önüne serilmesi ve bunlara çözümler bulunması için zamanın gelmiş olduğunu hatırlatmaktır. Çalışmalarımızı bu alanlara kanalize etmenin Türk Eğitim Sistemi için belki de bir reform başlatacağını düşünmemiz gerekmektedir. Amacım önce de belirttiğim gibi sorunlarımızı toplu halde sunmaktır. Hepsini için çözümlerim olduğunu kuşkusuz iddia etmiyorum, yalnızca olanları burada belirtmekle iktifa ediyorum. Zira inanıyorum ki çözüme dayanışma içinde birlikte çalışarak ulaşılabılır. Bu bildiride; düşüncelerimi, kaygılarımı ve bunlara çözüm olabilir ümidiyle naçizane önerilerimi daha açık ifade edebilmek için alt başlıklar altında toplamayı uygun görüyorum.

A. Müzik Eğitimi Bölümleri'nde Genel Durum

Özellikle 1998'den bu yana, üniversitelerdeki yeniden yapılanmadan sonra ders programlarında birtakım değişiklikler yapılmış bazı derslerin yerine yenileri konmuş, hatta müstakil birer bölüm olan Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümleri birleştirilmiş ve bu da A.G.S. Liseleri ile bir paralellik sağlama düşüncesine dayandırılmıştır. Ancak benzerlik; "güzel sanatlar" ibaresiyle benzerlikten öteye gitmemektedir. Sanki onlar Güzel Sanatlar Lisesi ise üniversitede de bunun karşılığı olan bölümlerin ortak adının G.S.E.B. olması gerekmiş gibi bir düşüncüyü de akla getirmektedir. Oysa ki üniversitelerin adı geçen bölümlerine halen klasik lise ve meslek liselerinden de öğrenciler alınmaktadır. Gerçi artık her yıl A.G.S.L' lerinden gelen ve bölümlere alınan öğrenci sayısı artmaktadır fakat, halen yapılan eğitim diğer lise mezunlarına da açıktır. Bunun dışında müzik öğretmeni adaylarının donanımlarıyla ilgili şunları söylemek isterim:

1. Üniversite kataloglarının, Eğitim Fakültelerine ayrılan sayfalarında fakültenin amacını açıklayıcı ya da nasıl bir öğretmen yetiştirmeyi amaçladığını gösteren bir açıklama yoktur. Aynı şekilde Müzik ve Resim Eğitimi Anabilim Dallarını tanıtan ve ders içeriklerini gösteren sayfalarda da bu bölümlerde yetiştirilen resim ve müzik öğretmenlerinin ne amaçla ve nasıl bir öğretmen olmak üzere yetiştirildiklerinin bir açıklaması yoktur. Başka bir deyişle, bu dallardaki öğretmen modelinin bir tanımı yoktur. Diğer branşlarda da olmadığı gibi. Ders tanımları da deyim yerindeyse üstünkörü ,daima biraz aceleyle gelmiş olarak ve derslerle ilgili açıklamayı yazmak üzere görevlendirilmiş öğretim elemanlarının biraz birbirinden kopya çekerek yazıp ilgili makamlara ulaştırdıkları açıklamalardan ibarettir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın da yayınlamış olduğu ve nasıl bir öğretmene gerek duyduğunu belirten bir tanımı yoktur. Oysa görüyoruz ki bazı özel ilköğretim okulları ve liselerin, özel üniversitelerin en azından nasıl öğrenci yetiştirmeyi amaçladıklarını açıklayan broşürleri ve web sitelerinde buna ayrılmış bölümler vardır. Eğitim Fakülteleri'ne bağlı olan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri'nin resim ve müzik olarak kendi modellerini ve tanımlarını yapmaları gerekmektedir. İnanıyorum ki ancak bundan sonra ders programları ele alınarak çağın gereklerine ve toplumun gereksinimlerine uygun programlar hazırlanabilir.

2. Yeni programa göre, müzik öğretmenin eline aldığı neredeyse her sazı çalabilir düzeyde olması beklenmektedir. Şöyle ki; 1. sınıfa gelen bir öğrencinin eline piyano notaları, koltuğunun altına bir yaylı saz, öbür eline bir okul çalgısı verilerek " sen artık bunları öğren" denmektedir. Birbirinden farklı yapılarda ve çalma teknikleri de çok farklı olan bu çalgıları bir anda öğrenmeye başlamak, artı diğer dersleri izleyip, bunlarla ilgili hazırlık yapmak, bir yandan da eğitim dersleri ve üniversite genelinde zorunlu olan İnkılap Tarihi, Türkçe gibi dersler ve bunların hepsinin bir anda öğrencinin karşısında belirivermesi, bir çok öğrencinin, müzik eğitimi bölümünde aradığını bulamamasına, bu işten soğumasına ve başaramayacağı korkusuna kapılmasına neden olmaktadır. Gerçi aralarında şu

ya da bu çalgıyı az veya oldukça iyi seviyede bilerek gelenler vardır. Bu durumda da yine pek fazla şey değişmemektedir, çünkü bu kez de dört yerine üç çalgıyı öğrenme durumundadırlar.

3. Yine 1. sınıflarda bırakınız başka dersleri ve çalgıları tam yeni öğrenmeye başlamış, bir şeyler yapmaya uğraşırken 2. dönemde bu öğrenciler “Okul Deneyimi” uygulamasıyla okullarda staj veya gözlem –buna ne demek gerekirse- yapmaya gitmektedirler. Onlar için bu uygulamanın çok erken olduğu, bunun yerine asıl yapmaları gerekenin çalgılarına ve diğer derslerine zaman ayırmanın daha doğru olduğu kanısındayım. Okul deneyimine haftada bir gün gidiliyor ancak, bir günlük kayıp bile bu öğrenciler için büyük kayıptır.

4. İlköğretim ve orta öğretimde müzik eğitimi için en temel çalgı olduğu kabul edilen dolayısıyla üniversitede eğitiminin önem verilerek yapılması gereken piyano ise artık bir öğrencinin anadal çalgısı olabileceği kaybetmiş bir çalgıdır. Her öğrenci üç yıl boyunca piyano dersi görmekte fakat eskiden olduğu gibi anadal olarak seçemediği için fazla ilerleyememektedir. Kaldı ki eski programda da (1998 öncesi) Yardımcı Dal ve Anadal ve Eğitimi adıyla okutulduğu dönemde de piyano dersi yardımcı dal olarak 2.ci yılın sonunda bitiyordu. Yani şimdikinden 1 yıl daha az okutuluyordu. Bir yandan piyanonun okullardaki müzik dersinde çok önemli bir işlevi olduğu, öğretmenin piyanoyu yetkinlikle kullanabilmesinin önemi tartışılmaz olarak kabul görürken diğer yandan, şu andaki haliyle piyano dersi üç yıllık ve haftada bir saat okutulan genel bir derstir. Kendisine atfedilen önem ile uygulamadaki sıradanlığı dikkat çeken bir çelişkidir.

5. İleri sınıflarda da ders yoğunluğu devam etmekte fakat şöyle bir bakınca hiçbir dersten feragat edilemeyip hepsi de gerekli görülmemekte ve programlardaki yerlerini korumaktadır. Ancak, talihsiz denebilecek bir programlamayla da müzik eğitiminin en temel derslerinden biri olan “Müzik Tarihi” dersi 4 yıllık eğitim sürecinde haftada iki saat olarak ancak tek bir dönem okutulmaktadır. Oysa ki müzik insanlık kadar eskidir ve tarihi de yazının bulunmasından beri yazılmaktadır. Dolayısıyla en özet haliyle bile bir tek döneme sığdırılması olası değildir.

B. Öğrenciler

Bilindiği gibi G.S.E.B'lerine öğrenci alınırken bir yetenek sınavı da yapılmaktadır. Adayların özellikle son yıllarda bu sınavda başarılı olmak için önemli ölçüde hazırlık yaptıkları görülmektedir. Hatta ilk girdiği sınavda yeterli hazırlığı olmadığı için sınavı kazanamayan ve ertesi yıl hazırlık yaparak gelip müzik bölümünü kazanan pek çok öğrenci vardır. Müzik eğitimi bölümleri her yıl lise müdürlüklerine bu bölümlerin yetenek sınavlarının yapılması hakkında bilgi verilmesini ve adayların hazırlıklarını bu yönde yapmalarını sağlamaktadır. Özel öğretmenler ya da müzik dersaneleri bu hazırlık aşamasında etkin rol oynamaktadır. Güzel Sanatlar Liselerinden gelen adaylar için belki bu kadar hazırlık gerekli olmayabilir. Bu sınavlarda işitme yeteneğini ölçen 1. aşama çok önemli kabul edilmekte, 2. aşamaya kalabilenler burada da yeterli başarıyı gösterirlerse ve ortaöğretim başarı puanlarının da katılmasıyla aldıkları toplam puan yeterli olduğu takdirde müzik bölümlerine girebilmektedirler.

Ancak öğrenciler bölüme girdikten sonra bazılarının işitme yeteneklerinin, giriş sınavında gösterdikleri başarının tam tersine çok da fazla olmadığı gözlenmektedir. Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi bir hayli zorlandıkları bir ders olmaktadır. Dört yıllık bir eğitimden sonra bölümlerimize gelen A.G.S.L. mezunları arasında dahi bu derste başarılı olamayanlar vardır. Bu konuda şunlar akla gelebilir:

1- Öğretmen nezaretinde veya dersanelerde yapılan sınav hazırlıkları sırasında yapılan eğitim kalıcı olmamakta, işitme dersi için çalışma yöntemleri gösterilmemekte ve bu nedenle de öğrenciler bölüme girdikten sonra bu derste kaybolup gitmekte, konuları rahatça takip edememektedirler.

2- Bölümlerin giriş sınavlarında yaptıkları işitme sınavı çok zordur. Bunu başarmak için aşırı yüklenme yapılarak çalıştırılan fakat aslında orta veya ortanın altında bir kulağa sahip olan bir kısım öğrenciler, gerçek sınıf ortamına uyum sağlayamadıkları için başarılı değillerdir.

3- Aşırı yüklenme yapılan adaylar, sınavda başarılı oldukları için, hazırlığı az ya da hiç olmayan fakat doğuştan iyi bir kulağa sahip olanların önüne geçmekte, hele A.G.S.L.'lerinden gelenler ki pek çoğunun işitmesi orta düzeyde olduğu halde sırf G.S.L. mezunu olmanın kendilerine sağladığı puan avantajı ile kulağı daha iyi işitenlerin önüne geçmektedirler.. Böylece de gerçekten iyi kulağa sahip adaylar müzik eğitimi bölümlerine girememektedirler.

İşitme eğitimi dersinin dışında çalgı derslerinde de başarı beklenen düzeyde değildir. Özellikle kendi alanım olan piyano derslerindeki öğrenci tutumlarını inceleyecek olursak başarısızlığın nedenlerini şöyle açıklayabiliriz:

1- Öncelikle A.G.S.L.'lerinden gelen öğrencilerin durumu: bu öğrencilerin bir kısmı öğrenim gördükleri okullarda yapabileceklerinin üstünde seviyedeki eserlere çalıştırılmış olarak gelmektedirler. Teknik olarak alt yapıları buna müsait olmadığı için bu eserlerin altında ezilmekte, fakat bizim bölümlere geldiklerinde onlara teknik kazandıracak çalışmaları zaman kaybı diyerek, düzeylerine uygun eserleri de basit bularak çalışmak istememektedirler. İkinci olarak yine bu liselerden gelenlerin bazıları giriş sınavında ya da bireysel çalgı seçmelerinde lisede iken anadalları olan çalgı yerine başka bir enstrüman çalmakta yahut da seçmeler sırasında tamamen değişik bir çalgı istemektedirler. Örneğin lisede keman çalmış bir öğrenci üniversiteye gelince yan flüt veya gitar isteyebilmektedir. İsteği kabul edilip de bu çalgıya sıfırdan başladığı zaman da o çalgıda ilerlemesi zor olmakta veya öğrenci umduğunu bulamayıp o çalgıdan da uzaklaşmaktadır

2- Öğrencilerin çalgılarından diğer bir soğuma sebebi de (bu klasik liselerden gelenler için de geçerlidir) çok istedikleri halde kontenjan doldu gerekçesi ile öğrenmeyi istedikleri çalgı dersine alınmamalarıdır. Mecburen başka bir çalgıyı seçip çoğu da bunda başarılı olamamaktadır.

3- Eğitim formasyonu kazandıran dersler Eğitim Bölümleri'nin öğretim elemanları tarafından verilmektedir. Bu dersler içerdiği konular bakımından Eğitim Bölümleri'nde okutulanlarla aynı olması bakımından müzik öğrencileri için ağır gelmekte ve çoğu konularla müzik arasında bir ilişki kurmakta zorlanmaktadır. Her ne kadar öğretmen adayları olarak müzik öğrencilerinin de eğitimi bir bilim dalı olarak belli ölçüde bilmeleri gerekse de bazı konular itibariyle kendilerine uzak buldukları ve anlamakta zorluk çektikleri için bu dersleri fazla sevmemekte ve yeterince çalışmamaktadırlar. Halbuki bu derslerin bu konuda eğitilmiş, müzik eğitimi eğitim bilimi ile bağdaştırabilen müzik eğitimi öğretim elemanları tarafından verilebilmesi bu soruna bir çözüm olabilirdi.

C. Öğretim Elemanları

Gelecek nesillerin eğitimlerini emanet etmek üzere yetiştirmeye uğraştığımız öğretmen adaylarının, bir neslin eğitilmesinde önemli roller üstlenebileceklerinin bilincinde olarak kendilerini olabildiğince iyi yetiştirmeleri, bunun için de her fırsatı değerlendirilmeleri ve bilginin peşinde koşmaları gerektiği bir realitedir. Aynı şekilde üniversite öğretim elemanları da gelecek nesillerin öğretmenliğini yapacak kişilerin eğitimini üstlenmiş görevliler olarak aynı sorumluluklara sahiptirler. Onların da kendilerini geliştirme, çağdaş öğretim yöntemleri konusundaki gelişmelerden haberdar olma, bunları gerek yabancı yayınlardan gerekse uluslararası bilimsel toplantılara katılarak takip etme gibi sorumlulukları vardır. Ancak işveren durumundaki üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerindeki öğretim elemanlarının bu şansa sahip olduklarını pek söyleyemeyiz. Diğer eksik noktalar ise şöyle sıralanabilir:

1- Öncelikle adı geçen bölümlerin kesinlikle ihtiyaca cevap veren bir kütüphaneleri yoktur. Mevcut kitaplıklardaki nota ve kitap sayısı da yeterli değildir. Böylece öğrencilerin öğrenim süreleri içerisinde olabildiğince fazla eser tanıma fırsatlarını da en aza indirgemektedir. Bu yüzden de çalgılarla ilgili olarak; çalıştırılacak eserlerin seçimi mecburen dar bir alanda yapılmakta bu eksikliğin telafisi için öğretim elemanları kendi özel kitaplıklarını öğrencinin hizmetine açmaktadırlar. Bu durum ise zaman içerisinde maddi kayıplara neden olmaktadır.

2- Daha önce değinildiği gibi öğretim elemanlarının eğitimle ilgili şikayetleri ya da bazı memnuniyetsizlikleri vardır. Ancak yaptığımız eğitim öğretimi daha iyi temellere oturtmak, yeni çözümler bulmak için diğer ülkelerde bu işin nasıl yapıldığını gözlemlemek, buralarda yapılanları inceleyip kendi ülke şartlarımıza uyarlayarak yeni bir model yaratmak için gerekli bilgiyi edinme fırsatımız da yoktur. Bu şu demektir; bu güne kadar, en azından kendi çalıştığım üniversitelerde hiçbir öğretim elemanı herhangi bir ülkede müzik öğretmeni yetiştiren bir kurumun nasıl çalıştığını görme, ders programlarını ve fiziksel olanaklarını yerinde inceleme amacıyla görevlendirilmemiştir Halbuki bir konuda yerinde inceleme yapmak bizlere gerçek bilgi verecek iken, kulaktan duyma bilgiler veya bir iki makale v.s. içeriğine dayalı bilgi ile eğitim modeli yaratılamayacağı ortadadır.

3- Öğretim elemanları da her ne kadar durumu eleştirseler de herhangi bir konuda fikir üretmeleri istendiğinde bu iş için kesinlikle yeterli zaman ayırmamakta ve ortaya kısa vadede çözüm gibi görünen

ama aslında çözüm olmadığı kısa sürede anlaşılan sonuçlar çıkmaktadır. Daha iyi bir eğitim yapabilmemiz için bazı düzenlemeler konusunda fikir birliği içinde olunmasına rağmen, bu değişikliklerin gerçekleştirilmesi için hangi makama başvurulacağı da kesin değildir. Bazı sorunlarımızın Dekanlık katında halledileceği düşünülürken, bazılarının da YÖK tarafından kabul görmeyeceği, bir kısmının da zaten baştan beri YÖK tarafından engellenmiş olduğu söylenmekte ve bir problemin çözümü için sarf edilen gayret bu noktadan öteye gitmemektedir. Şimdiye kadar Müzik Eğitimi Bölümlerinden müzik eğitimi-öğretimi ile ilgili rasyonel açıklama ve çözüm önerilerini içeren ayrıntılı bir rapor veya ders programlarında yapılacak değişikliklerle ilgili program taslağı gibi bir çalışma tek bir bölüm tarafından münferit olarak veya diğer bölümlerle ortak olarak yetkili mercilere gönderilmemiştir. Bundan dolayı adı geçen yerlerden belki de olumlu sonuçlar alınacağı ihtimali olsa bile bu, bizler bir başlangıç yapmamış olduğumuz için meçhuldür. Bir diğer olgu da öğretim elemanları bazı sorunların olduğunu bilmekte ancak çözüme ulaşmak için yol ararken birbirleriyle anlaşmazlığa düşmektedirler. Bu da radikal kararlar almaya büyük ölçüde ket vurmaktadır.

4. Öğretim elemanlarının kadro sorunları, bir üst dereceye atanmalarındaki gecikmeler, görev yapılan mekanların fiziki yetersizlikleri, özellikle genç elemanların oldukça fazla ders yükleri ve bu yüzden kendi yetişmelerine yeterli zaman ayıramamaları gibi faktörler de çalıştığımız bölümlere duyduğumuz ilgiyi zaman içinde sarsmakta ve azaltmaktadır.

5. Araştırma görevlilerine ders verilmemesi gerektiği halde, çalgı derslerinde özellikle piyano dersinde öğretim elemanı ihtiyacı olduğu için bu elemanlar göreve başlar başlamaz ders verilmekte ve onlar henüz hiçbir öğretim tecrübesine sahip olmadan piyano veya başka bir çalgının eğitim-öğretimi gibi tecrübe ve bilgi birikimi gerektiren bir görevin sorumluluğu altına sokulmaktadır. Oysa ki araştırma görevlilerinin, öğretim görevlisi olana kadar geçen süre içinde, ileride uzmanlık alanları olacak çalgının eğitim- öğretileri hakkında gerçekten de deneyim kazanmaları gerekmektedir. Sonuçta, ülke sathında üniversitelerde açılan G.S.E.B.'leri Müzik Eğitimi Anasanat Dallarında istihdam edilmek üzere alınan araştırma görevlileri ve bunun devamında öğretim görevlileri bu alanlardaki ders yükünü omuzlamak zorunda bırakılmakta ve adı geçen bölümlerde giderek alanı hakkında fikir sahibi olamadan zikir sahibi olmak durumunda kalan elemanların sayısı artmaktadır. Aynı durum A.G.S.L.'lerindeki çalgı öğretmenleri için de geçerlidir. Çözüm: Üniversiteler için; mevcut olan veya yeni açılan bölümlerde önce eleman yetiştirmek, güzel Sanatlar Liselerinde de aynı şekilde yetiştirilmiş eleman dışında öğretmen istihdam etmemek olmalıdır.

D. Yüksek Lisans / Doktora programları

G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki Yüksek Lisans ve Doktora programlarına sınavla alınan öğrenciler, sınavın bir bölümünde ana çalgılarında ulaştıkları seviyeyi gösteren bir program hazırlamak zorundadırlar. Ancak programa girdikten sonra çalgılarından büyük ölçüde uzaklaşmak durumunda kalmaktalar. Zira Yüksek Lisans programında yer alan diğer dersler eğitim ağırlıklı olup bu derslerle ilgili hazırlık ve ödev yapma süreci içinde çalgıya fazla zaman ayıramamaktadırlar. Ayrıca çoğunun bir öğretim kurumunda çalışıyor olması da hiçbir derse yeterli vakit ayıramamalarının başlıca sebebidir. Çalgı konusuna dönecek olursak; Yüksek Lisans veya Doktorasını örneğin piyano dalında yapmak üzere sınava gelen bir aday programa girdikten sonra bunun çalgısını ilerletmeye değil, tamamen eğitimsel araştırmalar yapabilmeye yönelik bir program olduğunu görmektedir. Kaldı ki Yüksek Lisans ve Doktora Programları birkaç yıldan beri üniversitelerin Eğitim Bilimleri Enstitüleri'nin denetimindedir. Müzik ve Resim her ne kadar G.S.E.B.'lerinin. Anabilim Dalları iseler de bu bölümlerin özünde sanat dalları oldukları da göz ardı edilmemelidir. Sanat ise insanların kültürel birikimlerinin bir boyutu, özgür olma, hayal güçlerini geliştirme gibi becerilerin gelişmesinde önemli bir faktördür. Ancak, adı geçen bölümlerdeki Yüksek Lisans/ Doktora Programları, öncelikle bu programlarda okuyan kişileri Eğitim Bilimi'nin sınırları içine sokmakta, araştırmacı yetiştireyim derken onların araştırma sahalarını azaltmaktadır. Bunun tezahürlerini müzik bölümlerinde yapılan Yüksek Lisans ve Doktora tezlerinin başlıklarına ve içeriklerine bakarak anlamak mümkündür. Söz konusu tezler konu ve içerik olarak gittikçe birbirine benzemeye başlamıştır. Dolayısıyla da tezlerde olması gereken orijinal olma özelliklerini de kaybetmektedirler. Sanat eğitimi bölümleri, Eğitim Bilimleri Enstitüleri'nin diğer bölümlerde de uyguladığı ve oralarda belki iyi sonuçlar veren tezlerin eğitimsel konulu olmak mecburiyeti altında bırakılmaz ise, büyük olasılıkla daha yaratıcı ve eğitim alanında da yararlanılacak daha özgün çalışmalar yapabilecektir.

Şimdiki haliyle tezler dar bir alanda, yalnız bir kaç konu etrafında dönen, müzik eğitiminde yararlanıldığından kuşku duyulan, tezi yapan kişiyi de araştırması sırasında kaynak bulma zorlukları

içinde bırakan çalışmalarındır. Bölümlerin de duruma bir itirazları yok gibi görünmekte olup, gerek Lisans gerek Yüksek Lisans öğrencilerinin birer müzik öğretmeni olacaklarını, kurumun sanatçı yetiştirmediğini, yüksek lisansın amacının da araştırmacı eğitimci yetiştirmek olduğunu ve çalgıdan ziyade eğitim ve araştırma konularına önem verilmesi gerektiğini telkin etmektedirler. Oysa ki daha birkaç yıl önce Yüksek Lisans ve Doktora programından mezun olabilmek için bu öğrencilerin konser vermesi şartı koşuluyordu! Şimdi ise amacın çalgısında ilerletmek olmadığı söylenmektedir. O zaman bu programların giriş sınavlarında niçin hala daha çalgı dinlenip adaylar bundan puan almaktadır? Kaldı ki bu programların giriş sınavlarında adayın kazanıp kazanmadığının en önemli belirleyicisi yabancı dil ve LES sınavından aldığı puanlardır.

Bu puanlama sistemi içinde adayın çalgısından aldığı puan % 20 gibi düşük bir yüzdeye sahiptir. Lisans programına girişte yapılan yetenek sınavında da çalgıya ayrılan puan dilimini hatırlarsak o da % 20 dir. Bu ise dört yıllık eğitimden sonra çalgı çalma becerisinin değerinde bir artış olmuyor ve aday, yüksek lisans sınavında çok iyi performans gösterse bile en fazla 20 puan alabiliyor demektir. Bu durum zaten, yüksek lisans veya doktoranın, kişinin çalgısını ilerletmesine imkan sağlayan bir süreç olarak algılanmadığını açıkça belli etmektedir. Yüksek Lisans ve Doktorayı bitirdikten sonra hayatına ortaöğretim kurumlarında devam edecekler için bu çok önemli sayılmayabilir, fakat üniversitede ya da iddia edildiği gibi üniversite müzik eğitimi bölümlerinin alt yapısını hazırlayıp buralara öğrenci gönderen A.G.S.L' lerinde öğretmenlik yapacak kişiler için büyük bir kayıptır. Lise ya da üniversitede çalgı dersi verecek öğretim elemanının, o çalgının eğitim-öğretimini yapabilecek bilgi birikimi ve çalışmaya sahip olması gerekir. Halbuki lisans sonrasındaki programlar çalgının pedagojisini yeterince vermediği gibi çalma düzeyini de geriletmektedir. Bu durumda örneğin Yüksek Lisans yapmış birinden yani Master yapmış birinden kelimenin anlamı olan Usta'lık beklenebilecek midir?

D. Sonuç ve Öneriler

Müzik bir toplumun kültür birikiminin katmanlarından biridir. Yaşamın her anında müziği çağrıştıran ya da bizzat içinde olmamızı gerektiren bir olay vardır. Onu hayatımızdan çıkartamadığımızı göre eğitimini de en iyi ve doğru olacak biçimde yapmak gerekir. Doğrudan kasit eğitim alan bireylerin okul dışında ve ileriki yaşamlarında yararlanabilecekleri bilgiyle donatılmış olabilmeleridir. Bu nedenle okullarda müzik dersinin artık sadece belirli günleri vurgulayan ya da müfredatta yer alan şarkıların öğretildiği, blok flüt çaldırıldığı ve bir miktar nazari bilgi verildiği alışılmış formatından çıkarılması gerektiği inancındayım. Müzik yukarda da değinildiği gibi bir kültür ürünüdür. Müziğin çeşitli coğrafyalarda ve gelmiş geçmiş medeniyetlerdeki tarihsel gelişimi ve çeşitli fonksiyonları vardır. Tek bir müzik çeşidinden oluşmuş tek boyutlu bir oluşum değildir. Bir ders bireylerin kültürel oluşumlarına olumlu bir katkı sağlayabiliyorsa gereklidir. Müzik dersinin gerçekte bir kültür dersi olduğunu kabul etmek ve okullardaki müzik derslerinin işleyişini bu esasa göre yeniden dizayn etmek gerekir kanısındayım.

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumların programlarını gözden geçirip, değişiklikler yaparak müzik öğretmenlerinin; sanatın müzik boyutunu daha iyi yansıtabilecek, yetiştirdikleri bireylerin sanata bakış açıları ve sanatı algılayış biçimlerini değiştirebilecek bilgi ve kapasitede yetişmelerini sağlamaları öncelikle ele alınması gereken bir konudur. Saygılarımla.

KAYNAKLAR

- DİCLE, H. (1989) "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Çağdaşlaşma" Orkestra Dergisi Sayı 190
DİCLE, H. (1999) "Müzik Eğitiminin Başarılı Olmasında Yaratıcılığın Önemi Ve Geliştirilmesi" Orkestra Dergisi, Sayı 302
DİCLE, H.(2002) "Sanat Dalları Arasındaki Etkileşimin Müzik Eğitimi Ve Müzik Kültürüne Katkıları" Uluslararası "Avrupa'da Ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü Ve Eğitimi Kongresi 13-16 Kasım
KOCAOLUK, M.S. ve F. (1999) İlköğretim Programı, Kocaoluk Yayınevi
M.Ü. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, (2003) "Müzik Öğretmenliği Özel Alan Yeterlilikleri" ile ilgili Rapor Müzik Eğitimi ABD/ASD Başkanları Toplantısı 1 Kasım 2003 Sonuç Raporu Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. Malatya
ÖZBEK, Ö. Marmara Üniversitesi G.S.E.B. Resim ve Müzik Anabilim Dalları Tanıtım Broşürü Basılmamış Eser
SÖNMEZ, V. (1993) Eğitim Felsefesi, Adım Yayıncılık, 1993

